

Magyar-csehszlovák utazási forgalom. (MNB. 311. számú körlevél.)

A Csehszlovák Köztársaság területére az utazási forgalomban személyenként legfeljebb 300 csehszlovák koronára vihető be és pedig kizárólag érmékben, vagy 10 és 20 koronás címletű bankjegyekben. Ennek folytán a megbízott pénzintézetek más címletű bankjegyeket nem adhatnak el.

Magyar-német fizetési forgalom. (MNB. 313. számú körlevele.)

1938 augusztus 4.-étől kezdődően a volt Ausztria területén lakó, illetve székhellyel bíró személyekkel illetőleg cégekkel szemben fennálló schillingre szóló finansztartozásokra és követelésekre az alábbiak irányadók:

A belföldi adósoknak — akár a hitelező, akár az adós részéről előterjesztett kérelemre — a MNB. engedélyt fog adni arra, hogy az ilyen tartozások kiegyenlítéséül minden 100 schilling fejében 80.454 pengőt megfizessenek. Feláras tartozás esetében a MNB. ezen felül engedélyt ad az adósoknak a 13% felár megfizetésére.

A Reichsbank illetőleg a német devizahatóságok oda fognak hatni, hogy a volt Ausztria területén lakó, illetve székhellyel bíró adósok az említett tartozások kiegyenlítéséül minden 100 schilling fejében oly márka-összeget fizessenek meg a magyar hitelező javára, amely 100 márka = 136.20 pengős árfolyamon számítva 88.50 pengőt eredményez.

E rendelkezés csak azokra a schillingre szóló tartozásokra és követelésekre terjednek ki, amelyeknek kiegyenlítése nem a magyar-német devizacompensáció keretében történik. E szabályok tehát nem alkalmazhatók az áruforgalommal kapcsolatos fizetésekre, licenrdíjakra és a nem schillingre szóló tartozásokra és követelésekre.

Dr. P—ő.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Az utóbbi évek bírói gyakorlata a *gondnokság alá nem helyezett elmebeteg* cselekvőképességének megállapításánál a cselekvőképtelenséget nem kapcsolta az elmebetegség orvosi fogalmához, hanem cselekvőképesnek tekintette egyes esetekben azt a személyt is, akit az orvostudomány mai állása szerint elmebetegnek kell minősíteni. A P. III. 5399/1937. sz. ítélet továbbviszi ezt az elvet magára a gondnokság alá helyezési perre is. Kimondja ugyanis, hogy az elmebetegség csak annyiban fogadható el bíróilag a gondnokság alá helyezés alapjául, amennyiben az az egyén cselekvőképességét, értelmes szabad elhatározását kizárja. Ebből

a nézőpontból a gondnokság alá helyezés súlypontja nem az elmebaj orvostudományi árnyalódásaira, hanem az elmebajnak az értelmes akaratelhatározás és cselekvés, tehát az egyén csorbitatlan egyéniségként való érvényesíthetése tekintetében jelentkező hatásaira helyezendő (P. III. 5399/1937.). Az adott esetben azonban más történt, t. i. az orvosszakértő véleményének bírói felülbírálása. A szakértő szerint ugyanis az alperes taboparalysissben szenved, amely az állandó, sok esetben mértéktelen alkoholfogyasztás következtében mindig súlyosbodni fog. Az orvosszakértő véleményével szemben azonban a perben megállapítást nyert, hogy az alperes nem részeges, nem korcsmás és így megdől az a feltevés, amelyre a szakértő véleményét alapította.

„*Tékozlás* miatt gondnokság alá helyezhető az oly egyén, aki komoly ok nélkül egyedül szeszélyei vagy szenvedélyei ki-elégítése végett, a józan ész és élet szabályaival ellenkező, vagyonaival és jövedelmével arányban nem álló költségeivel törzsvagyonának és ezzel jövedelmi forrásainak állagát csökkenti és ezzel megélhetését, illetve magának vagy családjának el-tartását veszélyezteti“ (P. III. 5890/1937.). A jogelv nem új és az eddigi gyakorlatnak megfelel; mégis ideiktattuk, mert markánsan, a leading case-k precizításával szögezi le a jogszabályt.

*

A *nemi bajjal való megfertőzés* csak abban az esetben vonható a H. T. 78. §-ában meghatározott abszolút bontóok fogalma alá, ha az abból előállott egészségháborítás az egészséget veszélyeztető súlyos bántalomnak minősülne. Ezen eseten kívül a nemi fertőzés a H. T. 80. §-ának a) pontja alá eső viszonylagos bontó-okot valósítja meg. Ennek a megkülönböztetésnek az elévülési idő szempontjából is jelentősége van, mert a H. T. 78. §-ában meghatározott bontóok elévülése attól az időponttól számítandó, amikor a házastárs biztos tudomást szerzett arról, hogy a nemi fertőzés következményeként előállott betegsége az egészséget veszélyeztető súlyos bántalom, pl. gyógyíthatatlan. (P. III. 80/1938.) Nehezen lehet oly esetet elképzelni, midőn a nemi bajjal való fertőzés ne jelentene az egészségre veszélyeztető súlyos bántalmat.

„A *földműves osztályhoz* tartozó házaspár sem köteles el-térni azt, hogy házastársa... *durva sértésekkel* illesse, mert az alacsony műveltségű földműves nevének az önértékes becslés-hez és a testi épséghez, valamint a békés együttélés alapfeltéte-lét képező illő bánásmóddhoz épp úgy joga van, mint a társad-alom magasabb igényekkel bíró osztályához tartozó bármely nőnek“ (P. III. 5851/1937.):

A *kölcsönös hűtlenség* nem mindenkor zárja ki a bontás kéréséhez való jogot. Nevezetesen más elbírálás alá esik a fele-ség hűtlensége, amely már a házassági együttélés alatt elkezdődött, szemben a férjével, akinek egy idegen nővel való kapcsola-ta már oly időben kezdődött, midőn a házassági életközösség végleg megszakadt (P. III. 6077/1938.).

Az, hogy a férj a feleségének az albérlővel való házasságtörését inszcenálta és a feleségét tanúk jelenlétében rajta érte, még nem jelenti azt, hogy a férj a házasságtörésbe beleegyezett, mivel a vétkes cselekmény elkövetése kizárólag a feleség akarat-elhatározásától függött. Az ily megkísértés azonban magában véve még nem jelenti, hogy a férj a vétkes cselekmény elkövetését maga is akarta (P. III. 175/1938.). Lehetett volna esetleg akként is indokolni, hogy az ily cselekménybe való beleegyezés a házastársak közötti előzetes konszenzust tételezi fel, nem pedig a férj és az állítólagos csábító közötti egyetértést.

A feleség abban a hitben él, hogy férjének egyik ismerőse, aki őt idegen férfi részére kísérelte meg szeretkezés végett megnyerni, ezt a férj felbújtására tette, holott a férjnek ebben része nem volt. Ha azonban a férj feleségének erről a téves nézetéről tud, úgy köteles a feleséget ennek ellenkezőjéről meggyőzni, mivel ellenesetben a feleség a férj békítő közeledését joggal utasíthatja vissza (P. III. 5827/1937.). Ez az ítélet talán túlmessze megy. A feleségnek sem áll jogában, hogy férjéről minden rosszat elhigyen anélkül, hogy annak alaposságáról meggyőződött volna és a férjet mindennemű alappal bíró vagy nem bíró híreszteléssel szemben ellenbizonyításra kötelezze.

Több ítélet fogalkozik a *házassági perekben* felmerülő *bizonyítékok mérlegelésével*. Elv: a kétségtelen bizonyosságot nem involváló látszatok óvatos mérlegelése. Az, hogy a feleség férfiak látogatását fogadja, bontóokul csak abban az esetben szolgálhat, ha oly mellékkörülmények is bizonyítást nyernek, amelyek mellett ezek a látogatások a házastársi hűség szempontjából gyanutkeltőkként jelentkeznének (P. III. 175/1938.). Az, hogy idegen férfi a feleséget, aki a férfi édesanyjával szomszédos házban lakik, este hivatalos látogatás címén meglátogatja, még akkor sem gyanut keltő, ha a férfi a bemenetelkor az ablakon kopogott és távozása alkalmával a sötétes utcán óvatosan körülnézett (P. III. 5978/1937.). A házaspár egyikének a tanúk előtti panaszkodása is súllyal bírhat a ténymegállapításnál, ha a panaszok valóságára tárgyi adat is van perben (P. III. 5813/1932.).

*

A házastársak által a házassági életközösség fennállása alatt vett ingatlan abban az esetben is *közszerzemény*, ha annak vételárát egészben vagy részben az egyik házastárs fizeti ki a saját különvagyonából és ilyenkor ez a házastárs csak azt követelheti, hogy a házasság megszűnésekor a közszerzeménynek tekintendő ingatlanok a másik házastársat illető részből az ő befektetett különvagyonának a fele neki kiadassék. Ha a házasság fennállása alatt vett ingatlan tulajdonjogát a házastársak egyenlő arányban kebelezgették be a saját nevükre, ez csak azt jelenti, hogy a közszerzeményi megosztást az ingatlanon a házasság alatt végrehajtották, ez azonban még nem szünteti meg a vételárát a különvagyonából fizető házastárs megtérítési igényét, mert a fizető házastárs csak akkor nem élhet ily igényvel, ha a

vételárnak általa kifizetett részével a házastársat megajándékozta (P. I. 1642/1938.).

A nő csak akkor válik *érdemtelenné a végleges nőtartásra*, ha a férjjel szemben súlyosabb megitélés alá eső jogtalan cselekményt követ el, vagy ha a nő a szeméremérintést és tisztességet súlyosan sértő, férjes nőhöz nem illő magtartás tanusít. A fellegbíróság jogosan mellőzte a bizonyítást arra, hogy a feleség egy harmadik férfivel szerelmi viszonyt folytat, mert ez a férfi a feleségnek komolyan udvarol és ez a helyzet egy benső meghitt érintkezést megengedhetővé tesz (P. III. 115/1938.). E szerint a döntés szerint tehát a végleges nőtartásra jogosult volt házassága alatt és csak a női szeméremérintet és tisztességet súlyosan sértő maagtartás teszi őt a nőtartásra érdemtelenné.

•

A *szolgalmat* a szolgáló telek tulajdonosának érdekét lehetőleg *kimélve* kell gyakorolni. Ennélfogva az úthasználati szolgalmat jogosultja bele kell, hogy nyugodjék abba, hogy a tulajdonos, akinek erdőjében nagyobb mértékű fakitermelés folyt, az utat sorompóval elzárja. A tulajdonos nem egymagában evvel az elzárással, hanem azzal háborította meg a szolgalmi jogot, hogy a sorompó felnyitását a szolgalmra jogosultnak a tulajdonos erdőőrétől kellett kérnie, ami sokszor több óráis várakozással járt. A P. V. 961/1938. sz. ítéletet a felmerült érdekösszeütközést akként oldotta meg, hogy a tulajdonost arra kötelezte, bocsássa a sorompó elzárására szolgáló kulcsot két példányban, egyet a szolgalmra jogosult, egyet pedig annak erdőőre részére rendelkezésre.

•

Az ingatlantulajdonos előbb leányának ajándékozta, utóbb pedig harmadik személynek eladta ingatlanát. A vevő tudott az ajándékozási szerződésről, de avval védekezik, hogy a vétel idejében az anya és leánya között az ajándékozási szerződés érvénye vitás volt. A Kúria (P. V. 814/1938.) a leány keresetére hatálytalanítja az adásvételi szerződést. Az indokolás megállapítja, hogy a jogok megszerzésére irányuló ügyleteknél a szerző *jóhiszeműsége* kívántatik és amennyiben a szerzés rosszhiszemű, a kötött jogügylet az azáltal jogaiban sértett harmadik személy irányában hatálytalan. A rosszhiszemű szerzéssel egyenlő elbánás alá esik az is, aki abban a tekintetben, hogy a szándékolt jogügylet harmadik személy jogos igényét meg ne sértse, gondatlansággal jár el. A Kúria az adott esetben ezt a gondatlanságot megállapíthatónak tartotta abból körülményből, hogy vevő tudott a szóbanforgó ingatlanilletőségre vonatkozó ajándékozási szerződésről és elmulasztotta az anya és leánya közötti vitás kérdés tisztázását. Mindenesetre kiemelendő, hogy a Kúria fenti formulázása már nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy az első szerző tényleges birtokban van-e vagy sem és megadja a jog-

cimvédelmet ingyenes jogügyletnek is a második, visszerthes jogügylettel szemben.

*

A *haszonélvezetre jogosult lemondása* mint magának az adósnak önkényes egyoldalú cselekménye *nem szünteti meg a jelzálogos hitelezőnek a haszonélvezetre már megszerzett jelzálogjogát*, úgy hogy a jelzálogot szerzett hitelezővel szemben a lemondás csak attól az időtől kezdve lehet joghatályos, amely időpontban a haszonélvezet megszűnése lemondás nélkül egyéb törvényes okokból áll majd be. (Pk. V. 1080/1938.).

*

Ha a felperesnél aktszerű vagy őt kombinéban ábrázoló fényképének közzétételét csak meghatározott módon (pl. külföldi lapokban vagy valamely meghatározott hirdetésen) engedte meg, *szerzői jog bitorlásának* minősül, ha a fényképeket más módon (pl. a csak külföldre szánt fényképeket belföldi lapban, a csak hirdetésre szánt fényképet egy budapesti üzlet kirakatában) is közzéteszik. (P. I. 1593/1938., P. I. 1323/1938.). Az utóbb említett döntés szerint a lapokban elkövetett szerzői jogbitorlásért *személyesen felelősek a lapok felelős szerkesztői is*, ha a hivatásukkal járó képzettségüknél fogva az eset körülményeiből következtethetően a tőlük megkívánható gondosság kifejtése mellett észlelniök kellett, hogy a közlemény bitorlást tartalmaz, úgyszintén fényképek közzétételénél akkor is, ha nem gondoskodnak megfelelő módon annak megakadályozásáról, hogy a lapban fényképek az ábrázolt személyek beleegyezése nélkül személyiségi jogaikat sértő módon megjelenhessenek. Fokozottan áll ez oly fényképek tekintetében, amelyeknek nyilvánosságra hozása a fényképen ábrázoltra nézve bántó lehet.

*

Minthogy a semmisség a törvény erejénél fogva hat és azt a bíróság hivatalból is köteles figyelembe venni, nem jogszabálysértő; ha a bíróság azt az ingatlanvételi jogügyletet, amelynek érvénytelenítését megtévesztés címén kéri, a kellő írásbafoglalás hiánya miatt nyilvánítja semmisnek (P. V. 5052/1937.).

*

A *szorult anyagi helyzet* magában véve *nem* olyan körülmény, amely a *kényszer* fennforgásának megállapítására alapul szolgálhatna. Azon az alapon sem lehet megtámadni az egyességet, hogy az ügyleti ellenfél azt megelőzőleg biztosítási végrehajtást foganatosított és szoros zárt alkalmazott, továbbá, hogy az egyességben védeni igyekezett a végrehajtással és zárlattal biztosított érdekét. Sőt egymagában az a körülmény, hogy az egyesség kötésében az állítólag kényszerített fél ügyvédje is közreműködött, kizárja annak a feltételezését, hogy az egyességkötő fél akkor, midőn az egyességhez hozzájárult, szabad elhatározásától meg volt fosztva (P. VII. 1456/1938.).

Az *engedményezés* kétség esetén a csak az átruházás után esedékessé váló kamatra is kiterjed. Ebből a szempontból lényeges az, mikor vált az eredeti megállapodás szerint a kamat esedékessé, nem pedig az, hogy a kamat a tőke használatának a megtámadott szerződés létesítése előtti időre eső ellenértéke volt-e vagy sem (P. VI. 375/1938.).

*

Svájci frank valorizálásánál nyilvánvalóan ugyanazok az elvek alkalmazandók, mint aminőket a bírói gyakorlat a dollár-valorizációra nézve kifejlesztett. Az adott esetben (P. IV. 1325/1938.) a Kúria fuvarozásból származó kártérítési követelés felett ítélkezett és a berni egyezmény 41. cikke értelmében járó kártérítésként a vétkesnek nyilvánított vasutat a svájci franknak a lejáratkori magasabb, nem pedig az ítéltohozatalkori alacsonyabb árfolyamon kiszámított pengőösszegben marasztalta.

Ha a pénzintézet adósa a kötelezvény szerint *effektív new-yorki kifizetésben* folyósítandó kölcsönt ténylegesen pengőben vette kézhez, még pedig akkor, midőn a dollárnak még teljes értéke volt, a kölcsön visszafizetésének is a dollár 5.72-es árfolyama alapján kell történnie. Nem szól ez ellen az sem, hogy egy 1931-ben történt résztörlesztést a hitelező dollárban írt jóvá, mivel ez a fizetés is valósággal pengőben történt és a jóváírás csak azt jelentette, hogy a kölcsönnek az a része, amely a jóváírt dollároknak felel meg, kiegyenlítést nyert (P. VII. 1087/1938.).

Ha a *Magyar Nemzeti Bank* a fizetést csak *akként engedélyezi*, hogy meghatározza a kamatok magasságát, továbbá kimondja, hogy a fizetés a hitelező zárolt belföldi pengőszámlájára kell, hogy történjék a hitelező által kijelölendő megbízott pénzügyintézetnél, végül, hogy a hitelezőnek az adós irányában ki kell jelentenie, hogy ezt a fizetést teljesítésül elfogadja: úgy a Banknak ez az intézkedése a 4500/1931. M. E. sz. rendelet 1. §-a c) pontjánál fogva a bíróságot is köti (P. I. 1530/1938.). A gyakorlat nem egységes. Van olyan nézet is, amely szerint a Magyar Nemzeti Bank behajtási engedélyében foglalt korlátozások csak a végrehajtás elrendelése előtt tartandó meghallgatásnál veendő figyelembe. (A korábbi gyakorlatot lásd *Keszthelyi—Vági*: Magyar devizajog 51. és 339., továbbá P. VII. 116/1938., JH. 1938. 341.) Az adott esetben nem maradhat figyelmen kívül, hogy a Bank a tőkekövetelés egészének fizetését engedélyezte és csak a kamatok mennyiségét csökkentette.

*

Csak az érdemi eljáráshoz szükséges *szokásos értekezést* kell az érdemi eljárás díjába foglaltnak tekinteni; az *ügyvéd* több rendbeli indokolt külön előkészítő értekezésért külön díjat követelhet (P. VI. 549/1938.).

*

A Kúria jogegységi tanácsának 94. számú polgári döntvénye szerint az ingatlan birtokosa vagy haszonbérője az 1883:

XX. t.-c. 7. §-a alapján a *fővadak által okozott károkért* akkor is felel, ha vadászterülete a fővad tenyésztésére alkalmas, a fővad ott állandóbban nagyobb számban tartózkodik és ezt a birtokos vagy haszonbérlő az ennek megakadályozására alkalmas intézkedések elmulasztásával előmozdítja. Az indokolás szerint akkor, ha a birtokos vagy haszonbérlő a vadászathoz fűződő gazdasági vagy egyéb érdekeinek szolgálatában az általános vadvédelmi rendelkezéseket túlmenő kimélettel mozdítja elő a fővad (szarvas, dāmivad) tartózkodásának az állandósulását, ezzel éppen úgy biztosítja magának a fővadnak előfordulásával járó gazdasági vagy egyéb előnyöket, mint az a birtokos, vagy haszonbérlő, aki tevőlegesen jár el (elkerítés, etetés, sózók felállítása, vérfelrissítés stb.) és aki ezekkel a cselekményeivel már a törvény kifejezett rendelkezése szerint is magára veszi a kártérítési felelősség kockázatát. A döntvény azonban a fővadak okozta károkért való felelősséget nem lépteti elő objektív felelősséggé és egymagában az, hogy a terület terjedelménél vagy természeti adottságánál fogva a fővad tenyésztésére alkalmas és a fővad ott nagyobb számban fordul elő, még nem kártérítési alap, mert a fővad nagyobb számban való előfordulása esetleges és átmeneti is lehet.

A *törvény által előírt joglépések igénybevételeért* kártérítési felelősség csak akkor áll fenn, ha az igénybevett joglépés annyira alapnélküli volt, hogy az alapnélküliség nyilvánvalóságánál fogva a kérelmezőt eljárásában rosszhiszeműség vagy felütnő gondatlanság terheli (P. IV. 1660/1938.).

Az a *bányavállalat*, amely a kisbirtokos földtulajdona alatti szenet *jogtalanul kibányássza*, kártérítésként annak az értéknek a megfizetésére köteles, amely egyfelől a kibányászott kőszén termelési költsége, másfelől a bánya szájánál a kibányászaskor elérhetett eladási ár között van és az ingatlantulajdonos nem köteles megelégedni azzal az összeggel, amely az illető vidéken fizetett örökáraknak vagy kikötött terragiumoknak megfelel. Ez ugyanis azt jelentené, hogy az ilyen kicsiny ingatlanok tulajdonosát a tulajdonjogából folyóan illető haszon egy részét az tartaná meg, akinek a bányaadományozás elnyeréséhez és a bánya létesítéséhez szükséges tőke akár a magából, akár a neki nyújtott hitel útján rendelkezésére állván, ezt a hasznot tőle elvonni módjában volt (P. V. 5897/1937.)

*

Az a körülmény, hogy a városi üzem alkalmazottainak fizetéséből 3%-ot a *nyugdíjalapra levontak* és a nyugdíjalap részére nyitott külön számla a városi elektromos üzem jóváhagyott számadásaiban szerepel, még nem jelent egyebet, mint azt, hogy az alperes a nyugdíj rendszeresítésének egy későbbi időpontban való bevezetése végett megfelelő alap gyűjtését kezdeményezte. Nem jelenti azonban ez a körülmény a nyugdíjfizetési kötelezettség elvállalását, mert amennyiben az alperesi várost a törvény nem kötelezte arra, hogy alkalmazottai részére nyugdíjalapot létesítsen, úgy a tervezett nyugdíjintézmény létesítésétől el is

állhatott és a nyugdíjalapot meg is szüntethette, valamint a befizetett járadékokat visszautalhatta. Nyugdíjfizetési kötelezettség az alperes várost csak erre irányuló szabályrendelet, szabályzat vagy állandósult gyakorlat alapján terhelné (P. II. 601/1938.).

Gazdatiszt nyugdíjának a Pp. 413. §-a alapján való *mérséklése* elvileg nincs kizárva, ha a nyugdíjfizetésre kötelezett személy vagyonának állagát veszteségek érték és jövedelme apadt (P. II. 834/1938.).

*

A társaság tagjai a társasági szerződésben szabadon rendelkezhetnek afelől, hogy a *társasági tag elhalálozása esetén* ennek örökösével a társaságot a többi társaságok fenntartják-e és milyen tartalommal. Ebből folyóan a társaság tagjai az örökösöknek a társaságban való jogait az örökösökre kötelező módon szabályozhatják, hogy az örökösök társaságbeli jogaikat csak együttesen, csak közös képviselő útján gyakorolhatják, sőt a társasági szerződés bizalmi jellegére való tekintettel a társasági szerződés fenntartását az örökösök közös képviselőjének előzetes kijelöléséhez is köthetik. Mindehhez végrendeleti alakszerűség nem szükséges és az ily módon kijelölt közös meghatalmazottól az örökösök a meghatalmazást nem vonhatják el (Pk. IV. 2532/1938.).

Nem semmisíthető meg az a közgyűlési határozat, amely a *részvénytársaság cégének jegyzéséhez* három igazgatósági tag, vagy két igazgatósági tag és egy cégvezető aláírását kívánja akként, hogy az igazgatósági tagoknak különböző csoportokhoz kell tartozniuk, mert a K. T. 189. §-ának 1. bekezdéséből kiderül, hogy az alapszabályok az igazgatóság képviseleti jogát a részvénytársaság belső jogviszonyában korlátokhoz köthetik. Ámde ezek a korlátok harmadik személyek irányában joghatállyal nem bírnak és ezért a cégjegyzékbe csak annyi vezethető be, hogy a cégjegyzés érvényességéhez három igazgatósági tag, vagy két igazgatósági tag és egy cégjegyzési joggal felruházott tisztviselő aláírása szükséges (Pk. IV. 251/1938.). A kérdés csupán az, hogy ez a belső jogviszony hol végződik és hol határolódik el azoktól a rendelkezésektől, amelyek már a részvénytársaságon kívül álló harmadik személyeket is érdeklik.

*

Ha a biztosított az általános biztosítási feltételekhez képest a kir. ügyészség határozatával igazolja, hogy *betöréses lopás* nem történt, ezzel szemben a biztosító társaságot még mindig megilleti az ellenbizonyítás joga. Ezt a jogelvet a P. VII. 1206/1938. sz. ítélet a 49. sz. JD.-ből vezeti le és ehhez képest az ügyészségi határozat produkálásának csak az a következménye, hogy a bizonyítás terhét megfordítja.

*

Amennyiben a *váltók adása* nem *újítási szándékkal*, vagyis azzal a szándékkal történt, hogy az eredeti kötelelem megszűnjék

és annak helyébe a váltóban megtestesített kötelem lépjen, még ha a váltó fizetésül adatott is, ez a körülmény egymagában nem szünteti meg az eredeti kötelmi viszonyt, hanem amellé lép annak megerősítésére szolgál és az eredeti kötelem is csupán a követelés kifizetésével szűnik meg. A követelés tehát lefoglalható a váltó adása után, még pedig mint magánjogi követelés anélkül, hogy a foglalásnak a Vht. 80. §-a értelmében kellett volna történnie és a váltók adásának mindössze az a következménye, hogy az adós csupán a váltók ellenében tartozik fizetni (P. V. 844/1938.). Hasonlóan döntött az előző számunk 305. oldalán idézett P. IV. 1200/1938. sz. ítélet.

*

A versenytárs *üzletfeleinek a megszerzése* az ipari és kereskedelmi verseny szabadsága mellett megengedett cselekmény, ha a megszerzés módja nem áll ellentétben a Tvt. rendelkezéseivel. A kamatmentes kölcsön nyújtása azonban a hiteléletben szokásos kamat erejéig ingyenes szolgáltatásnak minősül. A vevőközönség megajándékozásával folytatott üzleti verseny pedig — ha az rendszeres, az üzleti összeköttetés felvételétől, mértékétől és tartalmától füg — a Tvt. 1. §-ába ütközik, mert alkalmas arra, hogy a vevőközönségnek az ingyenes szolgáltatásra nem képes versenytársak helyes ármegállapításába vetett bizalmát megrendítse és ezáltal őket hátrányos helyzetbe hozza, minálfogva a versenytársakat arra készíti, hogy ne az áru minőségével, vagy olcsóságával, hanem hasonló kedvezmények nyújtásával vegyék fel az üzleti versenyt, amelynek ilyen módon folytatása viszont a verseny teljes elfajulására vezetne. Valamely árunak a versenytársaknál *olcsóbban való árusítása* önmagában véve szintén nem sérti az üzleti verseny tisztességét. Tiltottá válik azonban az olcsó árusítás, ha az olyan áron történik, amely az önköltségi árat nem haladja meg, vagy annak éppen alatta marad, mert az ilyen áron való árusítás ellentétben áll a haszonra törekvő észszerű gazdálkodás elveivel és annálfogva, hogy az ilyen árakkal az üzlet folytatását megbénító veszteségek nélkül lehetetlen versenyezni, a szakmabeli versenytársak megkárosítására, sőt gazdasági létük tönkretételére is alkalmas. Mindezzel szemben nem hozható fel, hogy a szikvízszakmában úgy a kamatmentes költségek nyújtása, mint az olcsóbb áron kínálás állandóan követett különleges szokás, mert hatályos kereskedelmi szokás a törvénnyel vagy annak szellemével szemben nem létesülhet. (P. IV. 1632/1938.).

*

A Kúria polgári jogegységi tanácsának 93. számú polgári döntvénye szerint a *perújítás* hat hónapos *határideje* abban az esetben is, ha a perújító fél a végítélet ellen a törvényben kizárt vagy elkésett fellebbvitelt használt, azon a napon kezdődik, amelyen a fellebbvitellel meg nem támadható alapperbeli végítéletet a perújító féllel közölték, illetve amelyen a perújító fél a fellebbvitelre nyitva álló határidőt elmulasztotta. A döntvény indoklása mint helytelent elveti azt a képzelhető álláspontot, hogy a

kizárt vagy elkésztett jogorvoslatnak különösen hosszabb idő alatt történő elintézése esetében a fél csak a jogerős visszautasító végzés közlésének napjával szerzett tudomást mulasztásáról, illetve jogorvoslatának kizárt voltáról és csak ezen a napon jutott abba a helyzetbe, hogy a perújítás okát érvényesíthesse. Ezenkívül utal az indokolás arra, hogy a félnek éberséget kell tanusítania jogorvoslata sorsát illetően, különösen, ha hosszabb ideig nem értesül az elintézésről.

Dr. Vági József.

Jogszabályok halmazata és részleges pergátló kifogás.

Felperes baleseti kártérítési igényt érvényesített a Kincstár ellen azon tényállási alapon, hogy egy kincstári fogat elgázolta. A kereseti előadás oly irányban, hogy a kincstári közegeket gondatlanság terheli, semmit sem tartalmaz és az 1921:XXXII. t.-cikkre, mely a nemzeti hadsereg hátramaradottjainak ellátásáról szól, valamint az általános magánjognak a vétkesség nélküli méltányossági alapon járó kárigényről szóló jogszabályra hivatkozott, mint alkalmazandó jogszabályra. A törvényszék a pert azon vonatkozásban, hogy a kereset az 1921:XXXII. t.-cikkre, ill. az 1929:XV. t.-c.-re is volt alapítva, hivatalból észlelt pergátló körülmény (az 1929:XV. t.-c. 3. §. vitás igény érvényesítését közigazgatási útrá utalja) alapján megszüntette és az általános méltányossági kártérítésre alapított vonatkozásában elutasította.

Fellebbezésében a felperes azon az alapon is kérte a marasztalást, hogy a Kincstár közegei gondatlanok voltak.

A kir. Itélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyta. A vétkességre alapított kérelmet figyelmen kívül hagyta, azzal az indokolással, hogy az a kérelem keresetváltoztatás, ami a Pp. 494. §. szerint a fellebbezési eljárásban ki van zárva.

A Kúria P. I. 1740/1938. számú ítéletével a táblai ítéletet a per megszüntetésére vonatkozó rendelkezés mellőzésével helybenhagyta.

A pergátló körülmény alapján a permegszüntetés mellőzését rendelő határozat igen mélyreható fejtegetéseket tartalmaz.

A Kúria abból indul ki, hogy a kereset jogalapjául az előadott ténykörülmények szolgálnak, melyekből felperes jogát származtatja, — hogy mily jogszabályok alkalmazásával kéri a felperes a kereseti jog érvényesítését, a kereset jogalapjának szempontjából nincs jelentősége.

Az adott esetben, mondja a Kúria, a felperes nem két különböző tárgyú, vagy különböző jogalapon nyugvó követelést érvényesített, hanem csak több jogszabályra hivatkozott. Nem volt tehát a felperesnek az elsőbíróságok által érdemben elbírált igényén felül oly külön igénye, amelyre a pergátló körülmény